

แบบฟอร์มสมัครประเภทพัฒนาการบริการ
(โปรดแนบส่วนนี้ในระบบสมัครรางวัล)

โปรดกรอรายละเอียดเกี่ยวกับผลงานที่ขอรับรางวัล ดังนี้ (กรุณา ✓ ในช่องสี่เหลี่ยมตามการดำเนินการของผลงาน)

- เป็นผลงานการให้บริการที่เป็นการพัฒนา/ปรับปรุงงานบริการที่แตกต่างไปจากเดิม หรือเป็นผลงานการให้บริการที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทำงานในเชิงบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน
- ผลงานที่เสนอไม่เป็นรูปแบบเดียวกับที่หน่วยงานเคยได้รับรางวัลมาแล้ว
- เป็นผลงานที่นำไปใช้แล้วจริง และมีผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถตรวจสอบได้ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี (ในวันที่ปิดรับสมัคร)
  - หน่วยงานได้นำผลงานไปเริ่มใช้แล้ว เมื่อ (วันเดือนปี).....

ชื่อผลงาน : ชื่อผลงาน “ชมรมสูงวัย ฟันดี ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล”

ชื่อภาษาอังกฤษ Good oral health for older clubs with digital technology.

หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน : สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย

ผู้ประสานงาน ทพญ. นพวรรณ โพนนกุล ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ

ทพญ.ดร.จรัสศรี ศรีนฤพัฒน์ ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ

นายกลวัชร ปาวงค์ นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

สำนัก/กอง สำนักทันตสาธารณสุข เบอร์โทรศัพท์ .....4117.....

เบอร์โทรศัพท์มือถือ.....081-4421452..... เบอร์โทรสาร.....

e- Mail.....Srinarupat.j@gmail.com.....

ส่วนที่ 1 สรุปผลการดำเนินการในภาพรวม

โปรดสรุปผลการดำเนินการในภาพรวม สามารถแทรกภาพประกอบได้ โดยต้องมีความยาวไม่เกิน 3 หน้ากระดาษ A4 (เริ่มนับหน้าที่ 1 ตั้งแต่บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 และอยู่ในรูปแบบ .docx เท่านั้น)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) (ความยาวไม่เกิน 3 หน้ากระดาษ A4)

1. ปัญหา/สาเหตุ/ที่มาของการให้บริการ

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยมีการคาดการณ์ว่าใน ปี พ.ศ. 2575 จะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super-aged society) จะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด จากผลการสำรวจสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560 พบว่า ในกลุ่มผู้สูงอายุตอนต้น อายุ 60 - 74 ปี มีผู้มีฟันถาวรใช้งานได้อย่างน้อย 20 ซี่ ร้อยละ 56.1 ผู้มีฟันถาวรใช้งาน 20 ซี่ และมีฟันหลัง 4 คู่สบ ร้อยละ 39.4 มีฟันแท้ใช้งานได้เฉลี่ย 18 ซี่ต่อคน มีปัญหาการสูญเสียฟันทั้งปากร้อยละ 8.7 มีความจำเป็นในการใส่ฟันเทียมบางส่วน ร้อยละ 42.6 ความจำเป็นในการใส่ฟันเทียมทั้งปากร้อยละ 2.7 มีฟันผุที่ยังไม่ได้รับการรักษา ร้อยละ 52.6 และมีรากฟันผุร้อยละ 16.5 โรคปริทันต์อักเสบ ร้อยละ 36.3 โดยมีสภาวะปริทันต์อักเสบรุนแรง ร้อยละ 12.2 เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุตอนปลาย อายุ 80 - 85 ปี จะมีฟันแท้ลดลงเหลือเฉลี่ยเพียง 10 ซี่ต่อคน ซึ่งข้อมูลการเข้าถึงบริการปี 2565 พบเพียงร้อยละ 27.86 ซึ่งยังไม่ครอบคลุมประชากรผู้สูงอายุ 10.6 ล้านคน

2. การดำเนินการ (วิธีการ/รูปแบบ/จุดเด่นของผลงาน)

นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำในการเข้ารับบริการจากสิทธิการรักษา โครงสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบทหรือพื้นที่ห่างไกล/ ทุรกันดาร ซึ่งการแก้ปัญหาด้วยการทำความร่วมมือ ข้อตกลงร่วมกันและมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่าง 7 กระทรวง ประกอบด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม โดยใช้กรอบ 4S คือ Social Participation ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคม Social Security ส่งเสริมความมั่นคง ปลอดภัย Strong Health ส่งเสริมสุขภาพแข็งแรง และ Smart Digital and Innovation ส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างชาญฉลาด ภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม” ซึ่งการใช้ setting ชุมชนผู้สูงอายุถือ

เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคมให้เกิดการรวมกลุ่มและการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุในชุมชน ทั้งกิจกรรม สันทนาการ และการสร้างความรอบรู้ให้แก่ผู้สูงอายุ เช่นการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก การฝึกปฏิบัติ การแปรงฟัน การเลือกใช้ยาสีฟัน เป็นต้น ดังนั้นการลดความเหลื่อมล้ำโดยการสร้างความรอบรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ เพิ่มการรณรงค์สร้างกระแส รวมทั้งรับรู้สิทธิทางทันตกรรม เพื่อให้ประชาชนตระหนัก มีพฤติกรรมสุขภาพช่องปาก ที่พึงประสงค์ และสามารถดูแลสุขภาพช่องปากได้อย่างเหมาะสม มีฟันใช้งานอย่างน้อย 20ซี่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบดเคี้ยว และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สำนักทันตสาธารณสุขได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยเพิ่มช่องทางการสื่อสารและเข้าถึงข้อมูลการดูแลสุขภาพช่องปากในชมรมเช่นแอปพลิเคชัน สมุดสุขภาพสีฟ้า เฟสบุ๊ก ‘ฟันยังดี’ และไลน์ @funyoungdee ปัจจุบันแม้ว่ากิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก ในชมรมจะเป็นมาตรการหลักที่ใช้ขับเคลื่อนงานมาโดยตลอด แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกมิติสุขภาพ เนื่องจากยังไม่ แสดงให้เห็นผลลัพธ์ด้านสุขภาพช่องปาก ร่างกาย จิตใจและคุณภาพชีวิต จึงมีแนวคิดการพัฒนาการดำเนินกิจกรรม ในชมรมผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงได้พัฒนาผลงาน **ชมรมสูงวัย ฟันดี ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลนี้ขึ้น**

3. ผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินการ

ผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงาน มีดังนี้

- ตัวชี้วัดที่ 5: ร้อยละของตำบลที่มีระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ในชุมชนผ่านเกณฑ์
- การพัฒนาโครงการให้บริการ โดยการพัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้ โครงการทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. 2558 – 2565
- การขยายเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุ ครอบคลุมเขตสุขภาพ
- มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สื่อ องค์ความรู้สื่อ /คู่มือ /แนวทางการส่งเสริมทันตสุขภาพและป้องกันโรคในผู้สูงอายุ
- มีโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่ายเพื่อการจัดการปัญหาสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุในพื้นที่ต้นแบบ
- หนังสือ การสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ เล่มที่ 1-8 (2552-2558)
- ปี พ.ศ.2562 สำนักทันตสาธารณสุขได้ดำเนินการประเมินผลลัพธ์การ ดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากโดยชมรมผู้สูงอายุ
- มีแนวทางการจัดบริการดูแลและป้องกันสุขภาพช่องปากในผู้สูงอายุ สำหรับทันตบุคลากร

- มีรายงานผลการพัฒนาเครื่องมือการประเมิน ความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ Development of the Thai Oral Health Literacy test for Older Adults (ThOHL-OA) โดยปรับปรุงและพัฒนาขึ้นจากเครื่องมือเดิม (OA-TOFHLiD) ให้มีความเหมาะสมกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย
- มีการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยส่งแบบทดสอบออนไลน์ผ่านทางเฟซบุ๊ก และไลน์ ‘ฟันยังดี’ ระหว่างวันที่ 30 มิถุนายน – 29 กรกฎาคม 2564 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากระดับพื้นฐานเท่ากับ 37.00 ± 2.04 คะแนน โดยร้อยละ 92 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากระดับพื้นฐานที่เพียงพอ
- ผลการดำเนินกิจกรรมปี 2560-2565 พบว่าชมรมผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำนวน 486, 1,367, 1,737, 1,690, 852 และ 257 ชมรมตามลำดับ รวมถึงผู้สูงอายุเข้าถึงบริการสุขภาพแบบผสมผสาน จำนวน 426,491 คน, 420,406 คน, 266,753 คน 395,778 คน, 150,666 คน และ 48,365 คน ตามลำดับ รวมถึงผลลัพธ์การมีฟันใช้งาน 20 ซี่ หรือ 4 คู่สบ ร้อยละ 63.34, 68.57, 59.83, 60.25, 61.80 และ 62.40 ตามลำดับ (ข้อมูลปี 2565 : HDC ณ วันที่ 26 ธันวาคม 2565)

4. ประโยชน์ต่อผู้รับบริการ/ประชาชน (ระบุข้อมูลเชิงประจักษ์)

ผลงานนี้บรรลุเป้าหมายของ SDGs 3 (SDGs3) (8,9) Good health and well-being ซึ่งเป็นเป้าหมายของการสร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งทำอย่างต่อเนื่องติดต่อกันตั้งแต่ปี 2548 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 18 ปี และผลงานครั้งนี้สนับสนุนเป้าหมายที่ 10 reduced inequality ด้วยการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการช่องปาก ด้วยการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพของทันตบุคลากรและผู้สูงอายุในชมรม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 11 (SDGs11) Sustainable cities and communities โดยการใช้หลักความร่วมมือกันระหว่าง 7 กระทรวงหลักในการพัฒนาแบบองค์รวมภายใต้กรอบแนวคิด 4S และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 17 (SDGs17) Partnerships to achieve the goal มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการสนับสนุนจาก สหสาขาวิชาชีพ งบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานสาธารณสุขกับอปท. ในการเกื้อกูลซึ่งกันและกันและเอื้อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำนโยบายจากฝั่งสาธารณสุขไปดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในกลุ่มผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม